Amikor a professzor válaszol

Beszélgetés a 65 éves Nagy Ferenc egyetemi tanárral

– *Tisztelt Professzor Úr! Mi indokolta a jogászi pályaválasztását? A családjában volt-e hagyománya a jogászi hivatásnak?*

– 1948. január 18-án születtem Kiskunfélegyházán. Mint a város neve is jelzi („kun"), jómagam is ilyen beállítódottságúnak: kiskunnak érzem magam. E beállítódottság alapvető jellemzője a szabadság, a függetlenség. Így nemigen tolerálom a merev kötöttséget. Nem módos családba születtem bele, ez nem is meglepő, hiszen ez az a korszak, amikor általános szegénység volt jellemző. Szüleim lényegében nem értelmiségi família. Édesapám kisiparos volt, cipész és csizmadia. E korszakban Kiskunfélegyháza katonai központ volt, így édesapám katonatiszteknek készítette a csizmákat (keményszárú, félkemény, teljesen puha típusokat). Élete második felében azon kevesek közé tartozott, aki kézműves módon tudott csizmákat készíteni. Mondhatom úgy is, szakmájának mestere volt! Ennek köszönhetően a későbbiekben népi együttesektől is kapott felkérést csizmák elkészítésére. Édesanyám háztartásbeli volt. Egy bátyám van, aki négy évvel idősebb nálam. Ő is jogot végzett itt Szegeden, ő azonban édesapánk vonalát vitte tovább: üzletemberként cipőgyártással foglalkozik. Mi voltunk az első jogászok a családban.

A pályaválasztást illetően először is abból indulnék ki, hogy Kiskunfélegyházán a Petőfi Sándor Gimnázium

A zseni átlátja a káoszt...

diákja voltam. Petőfinek Félegyházán nagy kultusza volt és van mind a mai napig. A Petőfi Gimnázium akkor egy nagyon jó és erős gimnázium volt, szerencsére én – még az utolsó időszakban ugyan, de – a tudós tanárokkal találkozhattam, ők okítottak. Meg kell jegyeznem, mai fejjel végiggondolva olyan színvonalon oktattak bennünket, akik akár főiskolán, akár egyetemen is megállták volna a helyüket. Közülük *Somkúti Ignác* orosztanárt külön is kiemelném. Ő egyébként német anyanyelvű volt, de emellett kiválóan beszélt angolul, franciául is. Korábban hadifogoly volt, ezért tanult meg oroszul. Akkoriban nem kedvelték, sem a tanárok, sem pedig a diákok a kötelező orosz nyelvet. Az orosztanár úgy próbálta elejét venni az orosz nyelv elleni „harcnak", hogy azon diákoknak, akik nem szerették a nyelvet, azt mondta: „Nem baj, ha nem tudod oroszul, mondjad angolul, németül vagy franciául!" A leszerepelés akkoriban nagyon nagy szégyen volt, így mindenkinek erőt kellett vennie magán.

Megjegyzem, a gimnázium elsősorban a korábbi időszakban, de akkoriban is nagyon híres sportiskola is volt egyben. Mindezt elég csupán azzal érzékeltetnem, hogy ebbe a gimnáziumba járt például *Zsivótczky Gyula* kalapácsvető olimpiai bajnok, a Nemzet Sportolója is. A sportfoglalkozások is különleges élményként maradtak meg bennem. Az iskola udvara tele volt tornaszerrel. A tornatanár előírta, hogy milyen gyakorlatok kellenek az ötöshöz. Így szünetekben mindenki szó szerint lógott a szeren. Elsősként csodálattal néztük a negyedéves, akkorra már profi tornászokat, akik gyönyörű köröket írtak le a nyújtón.

Ebben az időszakban humán és reál tagozat működött a gimnáziumban. Én humán tagozatos voltam, magyar és történelem iránt volt a legnagyobb az érdeklődésem. A gimnáziumi évek vége felé elsőként arra gondoltam, hogy Szegeden magyar-történelem szakra jelentkezem, de később letettem erről, azon egyszerű oknál fogva, hogy: egy kezemen meg tudtam számolni, hány főt vettek fel akkoriban a jelzett szakra. Tekintettel arra, hogy a jogászképzésre is a történelem és a magyar volt a felvételi tárgy, végül ide adtam be a jelentkezésemet. A karra elsőre felvételt nyertem. Emlékszem, *Pólay Elemér* volt a szóbeli felvételi bizottság elnöke. Még arra is emlékszem, hogy a felvilágosodás volt az egyik kérdése. (N. F. itt elmosolyodott.)

– Miért éppen a szegedi jogi karra esett a választása?

– Nem vetődött fel bennem, hogy más egyetemre menjek, ennek kettős oka volt: a távolság és a költség. Szegeden egyetemi éveim alatt kollégista voltam. Alapelvem volt – továbbá kimondatlan elvárás is –, hogy tartsam el magam, önfenntartó legyek. Így nyaranként dolgoztam az NDK-ban egy-egy hónapot például porcelángyárban, sörgyárban vagy éppen állványozóként építkezésen. Úgy kellett tanulnom, hogy én kapjak pénzt és ne nekem kelljen fizetnem. Hozzá kell tennem, nem voltam mindig eminens tanuló. Csak azon tárgyakat tanultam meg jól, amelyek érdekeltek. De mindig megvolt a négyes (jó) átlagom. Abban, hogy mely tárgyakat részesítettem előnyben, az oktató személyisége is meghatározó szerepet játszott. Például a római jogot *Pólay Elemér* miatt tanultuk nagyon. Pólay kiváló előadó volt, klasszikus egyetemi tanár, szellemisége – ahogy *Tokaji Gézáé*

is – a későbbi vizsgáztatási szokásaimra is kihatással volt.

– *Mennyiben volt más a szellemi élet jellege a napjainkban tapasztaltakhoz képest?*

– Bátran állítható, hogy akkoriban jóval erőteljesebb volt a szellemi élet. Elég csak arra gondolni, hogy ezen időszakban születtek a nagy magyar filmek pl. *Jancsó Miklós* egyes alkotásai, ezeket rendszeresen megnéztük, megvitattuk. Hasonlóan a szépirodalom terén – gondolok itt pl. *Németh László* vagy *Csoóri Sándor* műveire. Akkoriban még létezett az évfolyam-jelleg. Megjegyzem, a kollégiumi lét is megalapozta a pezsgő szellemi életet. Az évfolyam létszáma kb. 110 fő volt. Ezen belül csoportok voltak. Ez sokkal jobb volt, mint a mai rendszer. Volt közösségi élet, pl. sokat fociztunk, főleg a mai Aradi vértanúk terén pedig kiskapuztunk. Ezek a megmozdulások óhatatlanul közösségi összetartozást adtak, és plusz élményeket is jelentettek. Ez ma hiányzik. Ma jószerivel egy évfolyamon belül nem is ismerik egymást a hallgatók. Sajnálom is a mai generációt: általánosságban elmondható, hogy a vidéki hallgató már szerdán-csütörtökön elmegy Szegedről, és a következő héten leghamarabb hétfő délután utazik vissza. A közösségi együttlét időszaka nekik teljesen kiesik.

– *Mindezeket is figyelembe véve, jelen pillanatban választaná-e újra ezt a pályát, illetve ajánlaná-e a fiatalságnak, esetleg saját gyermekének?*

– Őszintén szólva bizonytalan vagyok a válaszban. A mai jogászképzés országos szinten válságban van. Olyan képzési helyek, amelyek mindenben jó képzést biztosítanak, jelenleg nincsenek. Az ELTE vitathatatlan, hogy a polgári anyagi jogi képzésben kiemelkedik, korábban hasonlóan magas szinten volt a polgári eljárásjog is. Büntető vonalon azt sikerült elérni, hogy Szegeden a büntetőjogi képzési szintje és az oktatók személye félig-meddig garancia a jó képzésre. Összességében a gyermekemet Szegeden kívülre nem küldeném. Majdnem mindenütt puskaporos, feszült a légkör. A felsőoktatást érintő politikai lépések is ezt eredményezik. A hangulat sem egészséges legtöbb tekintetben. Ebben persze sok minden közrejátszik. A kérdéshez véleményem szerint az is hozzátartozik, hogy a fiatalabb generáció gyorsabban, és nem feltétlenül olyan kiváló teljesítménnyel kíván előre jutni.

– *Hogyan alakult a pályája az egyetem elvégzését követően? Felmerült-e Önben esetleg, hogy gyakorlati szakemberként dolgozzon?*

– 1972 januárjában fejeztem be egyetemi tanulmányaimat, ezt követően félévig Székesfehérvárott voltam jogi főelőadó a városi tanácsnál, ez idő letelte után lehetőségem nyílt tanszéki meghívásra a szegedi büntetőjogi tanszékre kerülnöm. Így 1972 szeptembere óta vagyok a tanszéken. *Fonyó Antal* tanszékvezető kérésére *Merényi Kálmán* vette fel velem a kapcsolatot. Igazából nem vonzott a gyakorlati pálya, kötöttebbnek éreztem, nem éreztem jól magam a városi tanácsnál sem, a száraz államigazgatási jog mindig is távol állt tőlem.

– *Hogyan teltek a kezdeti évek a büntetőjogi tanszéken?*

– Amikor a tanszékre kerültem, *Fonyó Antal* volt a tanszékvezető. Ő és *Cséka Ervin* Budapestről jártak le a hét egy-két napján. Így tudott Merényi Kálmán egyfajta közvetítő szerepet betölteni, ő volt a kapocs a vezetés és a tanszéki tagok között. Kezdetben én kifejezett büntetőjog-dogmatikai témákkal nem foglalkoztam, a háttéranyag érdekelt akkor leginkább. Egy példát kiemelve: az

öngyilkosságban közreműködés esetén például magának az öngyilkosságnak a vizsgálata érdekelt. Később az én kezdeményezésemre indultak be a Btk. Általános Részéhez kapcsolódó gyakorlatok, nekem kellett kidolgozni a gyakorlati programot, ugyanis a *Tokaji Géza* által addig tartott gyakorlatok tárgya jórészt kimerült a tényálláselemzésben. Később egyre jobban el kellett mélyülni az általános részi joganyagban, a gyakorlatok tartása miatt is.

Ekkoriban, amikor én fiatal tanársegéd voltam, Tokaji igen bonyolultan és nehezen érthetően írt és fogalmazott is. Ebben az időszakban ragasztották rám azt a megjelölést: „Tokaji Géza magyar hangja Nagy Ferenc". A nehezen érthető Tokaji szöveget próbáltam „magyarra fordítani". Azt tudni kell, amit én magam is hallgató koromban tapasztaltam meg, hogy Tokaji az előadásokon többnyire diktált. Így az órákon nem a tartalmat figyeltük, csak leírtuk azt, amit mondott. Amikor a végén azonban elolvastuk a jegyzetet, összeállt a kép. Tokaji lényegre törő, szűkszavú ember és oktató is volt egyben. Úgy diktált, olyan pontossággal, hogy azt úgy, ahogy leírtuk, ki lehetett volna adni. A későbbiekben folyamatosan gondoskodott a hallgatóknak írásos tananyaggal történő ellátásáról. Az 1970-es évtizedben több ún. házi jegyzetet tett közzé, és társszerzőként közreműködött az 1980-ban publikált egységes és országos jellegű büntetőjogi tankönyv megírásában is.

Az 1970-es években megjelent házi jegyzeteit a hallgatóság köszönettel fogadta, de olykor sajátos reakciókkal kísérte. Az akkoriban még elvontabb, bonyolultabb megfogalmazású, nehezen elsajátítható jegyzeteket néha fölfokozott indulattal honorálta. Legalábbis erre lehetett következtetni a vizsgát követően visszaadandó példányokon található lábnyomokból, egyes kiadványok igencsak zilált, szinte széttépett állapotából.

Fontos hozzátenni, hogy a Tokaji jogirodalmi munkássága kapcsán említett nehézkesség fokozatosan oldódott. A '80-as évek elejétől kezdve mondhatni letisztult. Jó példa erre az 1984-es 'A bűncselekménytan alapjai a magyar büntetőjogban' című, nívódíjjal jutalmazott munkája. Ez a főműve az oktatás célját szintén szolgálta. A hallgatóság ezt egyszerűen „sárga veszedelemként" emlegette. A jegyzetek kiadása 1987-ben, 1990-ben, majd 1993-ban folytatódott.

– Az egyetemi karrier során meghatározó jelentőséggel bír a mester – tanítvány viszony. Hogyan alakult ez az Ön esetében?

– A mester – tanítvány kapcsolatban meg kell jegyeznem: szisztematikus, folyamatos irányítás alatt nem álltam soha. Úgy gondolom, hogy az ilyen viszony alapvetően a személyiségtől is függ. Van olyan, aki kívánja, hogy felügyeljék, van aki nem; én az utóbbiak közé tartoztam.

A karon egyfelől Pólay Elemér, másfelől Tokaji Géza volt rám nagy hatással. Pólayról már szóltam a korábbiakban, most Tokaji Gézára térek ki. Tokaji alapvetően *Schultheisz Emil* örököse volt. Érdekességként teszem hozzá, hogy Schultheisz még a dohányzós hamutálcáját is átadta Tokajinak, amit utóbbi előszeretettel használt is, ő ugyanis például még órán, előadás közben is dohányzott. Tokaji Géza – ahogy arra már utaltam korábban – visszafogott, szűkszavú ember volt, egyébként olyan típus volt, aki mindennek utánanézett. Még orvosi vonalon is, egy példát kiemelve: amikor gyermeke született,

„átment szülész-nőgyógyászba", bújta az orvosi szakkönyveket, csakhogy teljesen felkészült legyen. Tokaji mindig racionálisan akarta megközelíteni a vizsgálandó kérdést. Így előfordult az is, hogy az orvossal is vitatkozott a diagnózis vonatkozásában. Olykor-olykor emiatt már túlképzelte a betegségét is. Így eljutott arra a szintre, hogy bizonyos gyógyszert azért szedett, hogy más gyógyszer ellenjavallatát kioltsa azzal. Tokaji Géza a '90-es évek közeledtével változott meg, egészségi állapota folyamatosan romlott. 1990 körül már nem, vagy alig hallhatóan beszélt.

Én 1989-ben dékánhelyettes, 1990-ben pedig már dékán voltam. A hallgatók akkoriban sokat panaszkodtak Tokajira. Nekem jutott az a szomorú feladat, hogy Tokajit kényszerűségből nyugdíjaztassam. Keserű szájízzel ment nyugdíjba, magamnak is kellemetlen érzés volt a döntés meghozatala, de nem tehettem mást. Azt azonban sikerült elintéznem, hogy 1993-ban Tokaji Géza címzetes egyetemi tanár lett. Később, 1996-ban (halálának évében) pedig 70. születésnapja alkalmából ünnepi kötet is megjelent a tiszteletére. Korábban azért nem lehetett egyébként egyetemi tanár, mert akadémiai megítélés szerint viszonylag keveset publikált. Amit írt, az viszont nagyon tartalmas volt. Meditációra hajlamos, vívódó típus volt, ezért nem könnyen írt és nem nagy számban publikált. Ahogy *Györgyi Kálmán* megfogalmazta: „De amit kinyomtattak, az újabb magyar büntetőjogi irodalom gyöngyszemei közé tartozik. A tömör, kristálytiszta logikájú mondatai különös műgonddal kerültek papírra." Nyugodtan állítható, hogy dogmatikai kérdésekben ő volt egyedül igazi partnere *Viski László*nak úgy, hogy Viski később már Tokajitól merített.

Az utolsó időszak, amikor még valamelyest munkaképes volt, az 1993 nyara. Ebben az évben jelent meg a Tokaji Géza – Nagy Ferenc név alatt az új büntetőjogi jegyzet. A 'Bevezető tanok' e jegyzetben már teljesen az én munkám volt, amelynek első – jogszabálytani és bűncselekménytani – Tokaji Géza, míg második – szankciótani – felét jómagam készítettem. Ez a jegyzet éveken át szinte országosan használt kiadvánnyá vált. Tokaji Géza 1996 szeptemberében bekövetkezett halálát követően is gondoskodtam arról, hogy 1998-ban közös tankönyv szülessen. Így jött létre a Korona Kiadónál neveink alatt megjelent kötet.

– *Hogyan alakult tudományos előmenetele?*

– 1984-ben kandidáltam, akkor én voltam a karon a legfiatalabb, aki ezt a fokozatot megszerezte. Ez feszültséget is okozott, hogy idősebbeket megelőztem a kandidálásommal. Akkoriban 40 évesnél fiatalabb nem nagyon kandidálhatott, nem juthatott el addig a szintig. Megjegyzem, akkor az Akadémián volt a kandidálás, és csak és kizárólag külső bizottság döntött a kandidátusi cím odaítéléséről. Az, hogy egy kandidátusi értekezés könyv alakban nem jelent meg, elenyésző kivétel volt csupán. A mai doktori értékezésekről ugyanez sajnálatos módon nem mondható el. A tendencia megfordult. Akkoriban elterjedt, hogy általában az adott okító életében a kandidátusi teljesítmény tartozott a legjobbak közé. Nekem ezzel kapcsolatban nagy lökést adott, hogy Visegrádon volt egy nemzetközi konferencia, amelyre meghívást kaptam. Ott találkoztam *Günter Kaiser* professzorral, aki 1981-ben már ösztöndíjat is ajánlott nekem. Ennek megvalósítása azonban nem volt távolról sem egyszerű. A nyu-

gati kint tartózkodást a párttal egyeztetni kellett. Én világ életemben pártonkívüli voltam. Akkor Fonyó Antal volt a tanszékvezető, ő azt említette az adminiszrátornak, hogy ez az ösztöndíj valószínűsíthetően nem fog nekem sikerülni. Amikor mégis sikerült, úgy fogalmazott: „most már támogatjuk". A tanszéken akkoriban engem nem támogattak, de nem is akadályoztak. Utóbbi nagyon fontos tény! Ez szerencsés helyzetnek mondható. Így a magam erejére voltam bízva.

1981 őszén kijutottam Freiburgba, a Max Planck Intézetbe. Gyakorlatilag két bő hónapot sikerült ott eltöltenem, rendkívül sokat dolgoztam. Akkor úgy éreztem, hogy nem lesz több ilyen lehetőségem. A Max Planck akkoriban fénykorát élte, most a színvonal inkább romlóban van. Pár nagyobb nevet megemlítve: *Jescheck* professzorral nagyon jó kapcsolatba kerültem, később munkakapcsolatba is. Megtapasztaltam Jescheck munkamódszerét. Azt az alaposságot nem lehet „überelni". Kijegyzetelt magának mindent. Azt is, hogy milyen kérdést akar nekem feltenni. Volt egy nagy projektje: a szabadságvesztés és szurrogátumai, ez 3 kötetben készült el. Felölelte Európán kívül Dél-Amerikától, Afrikán át Ázsiáig ennek a kérdéskörnek az áttekintését. Előttem van, hogy kifeszített a falra egy nagy papírfüggönyt és arra helyezte szerkezeti egységenként az információkat. Ennek az áttekintése és rendszerezése nagy elmére vall. Nagy megtiszteltetés volt továbbá az is, amikor Jescheck professzornál vendégeskedtem, a házában feleségemmel együtt fogadott. Megmutatta a dolgozószobáját: ez egy hatalmas könyvtárterem volt. Középütt egy hosszú és széles asztalsorral, amely be volt borítva kinyitott könyvekkel, lapokkal. Annak megfelelően mozgott az asztalnál, hogy mire, melyikre volt szüksége. Egy momentum még: nagyon sajnáltam, hogy támogatni kívánt volna egy szegedi fiatal utánpótlást és nem tudtam számára ajánlani ilyen fiatalt, legalábbis, aki németül is tudott volna. Ott voltam az intézetben, amikor búcsúzni kényszerült az aktív pályafutásától és *Albin Eser* professzor váltotta őt. Ezt a váltást többen úgy jellemezték, hogy még nagyon nagy az a cipő, amelybe Eser lép... Érdekes mód nem is alakult ki közöttük a későbbiekben sem jó viszony.

– *Az egyetemi oktató, kutató is egyben. Hogyan egyeztethető össze ez a két feladat?*

– Az oktatói és kutatói munka szoros összefüggésben áll egy mással. Aki jó oktató, amögött általában komoly és folyamatos kutatási háttér húzódik meg. Persze hangsúlyozom, ez személyiségtől is függ. Az oktatást illetően: az előadó az előadásai során mindig a személyiségét vetíti ki. A nagyon száraz, érzelmi töltet nélküli előadás álláspontom szerint nem jó előadás. Megjegyzem, sokáig gyakorlatokat tartottam „csak", majd esti, később, levelező tagozaton előadásokat, végül nappali tagozaton előadásokat úgy, hogy Tokaji Géza a bűncselekmény tanát, én pedig a szankciótanokat adtam le.

A kutatást illetően álláspontom: ha valaki a szegedi büntetőjogi iskola tagja, akkor annak a tradíciót követni kell. Ennek hiányában nincs szegedi büntetőjogi iskola. A tradíció pedig a jó értelemben vett dogmatikus megközelítés, amit azonban nem szabad kizárólagosnak tekinteni, akkor ugyanis a valóságtól elszakadunk. Szerintem a büntetőjog-dogmatikának jobban kell kacsingatnia a kriminológiai háttér valósága felé, és továbbra is nélkülöz-

hetetlen az összehasonlító módszer alkalmazása.

Szükséges hozzátenni, hogy egy kutató számára a külföldi tanulmányutak meghatározó jelentőségűek. Amint arról már szóltam, a kandidátusi értekezésem elkészítéséhez nagyban hozzájárult a freiburgi kutatási lehetőség. Emellett 1988/89-ben, majd 1993/94-ben Humboldt-ösztöndíjat nyertem el, amelyet első próbálkozásra elnyertem, köszönhetően többek között Jescheck professzor úr ajánlásának. Első utamon összehasonlító büntetés-végrehajtással foglalkoztam. Ez akkoriban még (a szocialista felfogásban) egy félig-meddig titkos, kifelé nem nyitott terület volt. Ennek eredménye az 'Ausztria, az NSZK, Svájc, Hollandia és Spanyolország büntetés-végrehajtási rendszerének áttekintése' címmel 1990-ben, Budapesten megjelent munka volt, amit azonban ISBN-szám hiányában nem ismernek el tudományos műként, jóllehet ezzel évekig dolgoztam, akkoriban alapmunka volt, a büntetés-végrehajtás azonnal meg is vette, és a Büntetés-végrehajtási Szakkönyvtár keretében kiadta. Ezt lényegében akadémiai doktori munkának értékelem.

– *Hogyan tudná összefoglalni oktató-kutatói ars poeticáját?*

– Ahogy az irodám ajtajára is kifüggesztésre került: „Szerintem akkor működünk igazán jól, és ez a Tanszékre is igaz, ha nem a saját víziónkat próbáljuk keresztülvinni tűzön-vízen át, hanem nyitottan állunk a dolgokhoz és csapatban dolgozunk."

– *A szegedi büntetőjogi iskola meghatározó alakjaként hogyan látja a szellemi műhely jövőjét?*

– Összességében biztató. Összetételét tekintve tehetséges fiatalokból áll, a fiatalokat tágan értelmezem, a negyven év körülieket is értem alatta. Arra kell ügyelni, hogy ne kerüljön túlságosan előtérbe az egyéni, olykor-olykor önző szempontok érvényesítése, mert az óhatatlanul feszültséget okoz és szétfeszíti a csapatot, a tanszéket, ennek pedig bomlasztó hatása lehet. Vezetői mottóm az irodám ajtaján ki is van helyezve. (Álláspontom szerint talán jobb az integratív típusú vezető!)

– *Nemrég jelent meg új könyve 'Régi és új tendenciák a büntetőjogban és a büntetőjogtudományban' címmel. A kérdés is ehhez a témakörhöz kapcsolódik. Hogyan látja a jogalkotás, a jogalkalmazás és a jogtudomány egyes tendenciáit a büntetőjog terén? Hogyan érzékeli, mennyire veszik figyelembe a tudományos álláspontokat a jogalkotás, illetve a jogalkalmazás során, arra is figyelemmel, hogy Ön volt korábban a Btk. felülvizsgálatára létrehozott kodifikációs bizottság társelnöke is?*

– Borúlátó vagyok. A jogalkotás színvonalát illetően egyre gyakrabban tör rám az érzés, hogy azt gondolom: lentebb nincs, és rájövök, mégis van. Populista. Röviden ennyi.

A jogalkalmazás színvonala: enyhén szólva nem megfelelő. Igazodik a vezetők nem ritkán megalkuvó, nem a szakmaiságot kizárólagosnak tekintő irányához.

A büntetőjog tudománya is – megítélésem szerint – válságban van. Ennek nagyon egyszerű és látványos jele, amikor a tudományos minősítési eljárásban bizottságokat kellene összehozni. Egy szakmailag is színvonalas és emberileg is képviselhető oktatói gárda összetétele, mennyisége nem mondható bőségesnek. Gondoljunk csak bele, hány aktív professzor működik az országban büntető vonalon? Szinte egy kéz is elég a megszámolásukhoz. Jellemző továbbá, hogy a jogalkalmazás a tudományos

álláspontokat általában lesajnálja, nem nagyon veszi figyelembe. A jogalkalmazás általában akkor veszi figyelembe a tudományos álláspontot, ha olyasvalamit kell megindokolni, amit önállóan nem, vagy nem eléggé tud. Egyébként a valóság az, hogy a politika alapvetően meghatározza a kodifikációs ügymenetet. Korábban is jellemző volt ez, az elmúlt években még egyértelműbben. Ez már egészségtelen, ami már a politikának sem feltétlenül jó. Elsősorban a szakmaiságra kellene figyelemmel lennie a politikának is, és nem csupán a közvélemény igényére a rend és szigorítás hangoztatásával a szavazatok szerzésére.

– *Mivel foglalatoskodik Nagy Ferenc mint magánember?*

– Szabadidőmben is azzal foglalkozom, amivel kell, a hobbim a munkám, a munkám a hobbim. Egyébként sokat olvasok. Korábban különböző *Márai Sándor* írások kötöttek le. Nagy hatással voltak rám még a népi írók közül *Illyés Gyula* és *Németh László*. Az újabbak közül *Sütő András* említhető. Szeretem a naplószerű kiadványokat, amelyekben az író önmagáról, a kortársairól és a világról ilyen vagy olyan szempontból véleményt formál. A gasztronómiai kiadványokat is kedvelem, például érdekesnek találom az egyes újításokat, modernizálásokat a hagyományos recepteken. Ritkábban televíziót is nézek: vagy híradót, vagy sportközvetítést, magyar futballt azonban egyáltalán nem! A kézilabdát, hokit nem szeretem nézni, durva sportnak tartom. Egy időben nagyon kedveltem a western filmeket is.

Fiatalabb koromban szívesen utazgattam. Az NDK-ban történő munkavállalások mellett nagyobb, hosszabb utazást nem tettem, értem ezalatt, hogy Európán kívül máshol nem fordultam meg. Európában távolról sem mindenütt. Fiatal tanársegédként legnagyobb élményem a Velence – Firenze – Róma út volt.

Ami a családot illeti, „kissé elkapkodtam" a házasságkötést, 37 évesen házasodtam meg. A magyar – történelem szakos feleségem vett el. Gyermekünk kései ajándékként érkezett. Katinka ez év július 31-én lesz 11 éves.

– *Hogy szolgál Professzor Úr egészsége?*

– Köszönöm, jól vagyok. Véleményem szerint az egészség egyik ismérve, hogy lehetőleg kerüljük az orvosokat. Így rendszeresen szedek vitaminokat, étrend kiegészítőket. A napom hajnalban gyógyvíz és fél liter rendes kamillatea fogyasztásával indul.

– *Az interjút egy sokakat érdeklő kérdéssel zárnánk. Milyen tervei vannak a közeli-távoli jövőre nézve?*

– Tavasszal jelenik meg általános részi tankönyvem újabb kiadása, immáron két kötetben. Ezt követően egy részben büntetéselméleti, részben jogfilozófiai jellegű írás szerepel a terveim között. Ebben az életkorban az ember már nem részletkérdésekkel foglalkozik elsősorban, hanem rendszerező munkákat ír. Persze, ezekben is óhatatlanul benne vannak a részletszabályok. Célom egyes teóriák bemutatása úgy, hogy hozzájuk egy meghatározó tudós munkásságának az ismertetése is kapcsolódik. Például vizsgálom az abszolút teóriát – *Kant* élete és munkássága útján, a generális prevenciót – *Feuerbach* élete és munkássága alapján, a speciális prevenciót – *Liszt* élete és munkássága útján, és az összetett vagy vegyes teóriát – *Roxin* élete és munkássága alapján.

– *Köszönöm a beszélgetést!*

Dr. Gácsi Anett Erzsébet és Gál Andor
egyetemi tanársegédek

DIALÓGUS

A Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Karának alumni kiadványa

2013